

Regeringens proposition

1982/83:48

om ändring i lagen (1979:411) om ändring i rikets indelning i kommuner, landstingskommuner och församlingar;

beslutad den 11 november 1982.

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

BO HOLMBERG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en mindre ändring i lagen (1979:411) om ändring i rikets indelning i kommuner, landstingskommuner och församlingar. Förslaget innebär att länsstyrelsen utan att först anmäla frågan hos kammarkollegiet skall kunna ta upp och utreda en fråga om ändring i kommun- eller församlingsindelningen, om ärendet är av sådan beskaffenhet att länsstyrelsen själv får besluta om ändringen. Syftet med förslaget är att förenkla handläggningen av ärenden som gäller smärre indelningsändringar.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 1983.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1979:411) om ändring i rikets indelning i kommuner, landstingskommuner och församlingar

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 20 och 21 §§ samt 3 kap. 16 § lagen (1979:411) om ändring i rikets indelning i kommuner, landstingskommuner och församlingar skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*1 kap.
20 §

En fråga om ändring i den kommunala indelningen kan väckas av en kommun eller medlem av en kommun, som skulle beröras av ändringen. Ansökningen om en sådan ändring skall inges till kammarkollegiet.

En fråga om indelningsändring kan också väckas av länsstyrelsen genom anmälan hos kammarkollegiet. Regeringen och kammarkollegiet kan också ta upp en sådan fråga på eget initiativ.

Regeringen, kammarkollegiet och länsstyrelsen kan ta upp en fråga om indelningsändring på eget initiativ. Om en indelningsändring som länsstyrelsen tar initiativ till inte är av den beskaffenhet att länsstyrelsen enligt 3 § andra stycket får besluta om ändringen, skall länsstyrelsen överlämna ärendet till kammarkollegiet.

Kammarkollegiet skall till länsstyrelsen överlämna sådana ärenden om indelningsändring som får beslutas av länsstyrelsen enligt 3 § andra stycket.

21 §

I ett ärende om indelningsändring skall kammarkollegiet göra den utredning som behövs eller, när det bedöms lämpligt, överlämna åt länsstyrelsen att göra utredningen. Om det behövs med hänsyn till ärendets omfattning och beskaffenhet, får kammarkollegiet uppdra åt en särskild utredare att göra utredningen.

Ärenden om sådan indelningsändring som avses i 3 § andra stycket skall överlämnas av kammarkollegiet till länsstyrelsen.

I ärenden om sådana indelningsändringar som avses i 1 § och 3 § första stycket skall kammarkollegiet göra den utredning som behövs eller, när det bedöms lämpligt, överlämna åt länsstyrelsen att göra utredningen. Om det behövs med hänsyn till ärendets omfattning och beskaffenhet, får kammarkollegiet uppdra åt en särskild utredare att göra utredningen.

I ärenden om sådan indelningsändring som avses i 3 § andra stycket skall utredningen göras av länsstyrelsen.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*3 kap.
16 §

En fråga om ändring i församlingsindelningen kan väckas av en församling som skulle beröras av ändringen eller av den som är kyrkobokförd i en sådan församling eller som, utan att vara kyrkobokförd i församlingen, är skattskyldig till denna. Ansökningen om en sådan ändring skall inges till kammarkollegiet.

En fråga om indelningsändring kan också väckas av *länsstyrelsen* eller domkapitlet genom anmälan hos kammarkollegiet. Regeringen och kammarkollegiet kan också ta upp *en sådan fråga* på eget initiativ.

Regeringen, kammarkollegiet och *länsstyrelsen* kan ta upp en fråga om indelningsändring på eget initiativ. *En sådan fråga* kan också väckas av domkapitlet genom anmälan hos kammarkollegiet. *Om en indelningsändring som länsstyrelsen tar initiativ till inte är av den beskaffenhet att länsstyrelsen enligt 4 § andra stycket får besluta om ändringen, skall länsstyrelsen överlämna ärendet till kammarkollegiet.*

Kammarkollegiet skall till länsstyrelsen överlämna sådana ärenden om indelningsändring som får beslutas av länsstyrelsen enligt 4 § andra stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983.

KOMMUNDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1982-11-11

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden I. Carlsson, Lundkvist, Feldt, Gustafsson, Hjelm-Wallén, Peterson, S. Andersson, Rainer, Boström, Bodström, B. Andersson, Dahl, R. Carlsson, Holmberg

Föredragande: statsrådet Holmberg

Proposition om ändring i lagen (1979:411) om ändring i rikets indelning i kommuner, landstingskommuner och församlingar

1 Inledning

Enligt 1 kap. 20 § och 3 kap. 16 § lagen (1979:411) om ändring i rikets indelning i kommuner, landstingskommuner och församlingar (IndL) skall ansökan om indelningsändring ges in till kammarkollegiet. Om länsstyrelsen väcker frågan om indelningsändring, skall ärendet anmälas hos kammarkollegiet. Detta gäller även om länsstyrelsen själv får besluta i ärendet.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län har i en skrivelse den 9 mars 1981 hemställt att IndL ändras så att ansökan om ändring i församlings- och kommunindelningen skall kunna ges in till länsstyrelsen i de fall när länsstyrelsen får besluta om ändringen. Framställningen har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena bör fogas som *bilaga* till regeringsprotokollet i detta ärende.

2 Föredragandens överväganden

Genom IndL, som trädde i kraft den 1 juli 1979, har beslutanderätten i ärenden om mindre indelningsändringar flyttats från regeringen till kammarkollegiet och länsstyrelserna (prop. 1978/79:157, KU 1978/79:40, rskr 1978/79:363). Beslutanderätten i fråga om mera omfattande ändringar i den kommunala indelningen tillkommer liksom tidigare regeringen.

Enligt de nya bestämmelserna (1 kap. 3 § och 3 kap. 4 § IndL) får länsstyrelsen besluta om sådan ändring i kommun- eller församlingsindel-

ningen som behövs på grund av oregelbundenhet i indelningen eller med hänsyn till fastighetsförhållandena, om indelningsändringen inte föranleder ekonomisk reglering mellan kommuner resp. församlingar. Om de kommuner eller församlingar som närmast berörs av en sådan indelningsändring inte är ense om denna eller om ändringen avser kommuner eller församlingar i flera län, tillkommer beslutanderätten kammarkollegiet.

I 1 kap. 20 § och 3 kap. 16 § IndL finns bestämmelser om vem som har rätt att ta initiativ till ändring i kommun- eller församlingsindelningen samt om hur ärenden om sådana ändringar skall väckas. Bestämmelserna innebär att framställningar om indelningsändring, oavsett ändringens karaktär och omfattning, skall ges in till kammarkollegiet. Även när länsstyrelsen själv tar initiativ till en sådan indelningsändring som länsstyrelsen själv får besluta om, skall frågan anmälas hos kammarkollegiet. Om kammarkollegiet sedan finner att ärendet hör till länsstyrelsens beslutsområde, överlämnar kollegiet ärendet till länsstyrelsen (1 kap. 21 § andra stycket och 3 kap. 17 §).

Länsstyrelsen i Skaraborgs län föreslår att IndL ändras så att ansökan om indelningsändring skall ges in till länsstyrelsen i de fall när länsstyrelsen får besluta. Enligt länsstyrelsens uppfattning föreligger det här en uppenbart omständlig hantering. En förenkling är enligt länsstyrelsen särskilt motiverad när det gäller ärenden som initieras av länsstyrelsen och i vilka utredning redan har utförts inom länsstyrelsen.

Länsstyrelsens förslag om ändring i IndL tar i första hand sikte på ändringar i församlingsindelningen. Länsstyrelsen framhåller att ett arbete med att undanröja bristande överensstämmelse mellan fastighetsindelningen och församlingsindelningen har påbörjats i länet. Även om frekvensen av de ärenden om ändring i kommunindelningen i vilka länsstyrelsen får besluta är obetydlig, anser länsstyrelsen att motsvarande ändring bör göras också beträffande hanteringen av sådana ärenden.

Remissinstanserna är överlag ense med länsstyrelsen i Skaraborgs län om att en förenkling i hanteringen av ärenden om mindre indelningsändringar bör kunna ske. När det gäller hur långt en sådan förenkling bör sträcka sig är dock meningarna delade.

För egen del vill jag anföra följande.

Genom den decentralisering till länsstyrelserna som har skett av beslutanderätten i de mindre komplicerade indelningsärendena har hanteringen av dessa ärenden förenklats avsevärt. Det är enligt min mening väsentligt att denna förenkling inte motverkas av krav på onödigt komplicerade rutiner.

Ärenden om ändring i kommun- eller församlingsindelningen kan delas in i tre grupper. En grupp avser mera omfattande indelningsändringar såsom sammanläggning och delning av kommuner eller församlingar samt överföringar av större områden från en kommun eller församling till en annan. Beslut om sådana indelningsändringar fattas av regeringen efter utredning inom kammarkollegiet. Den andra gruppen gäller smärre områdesöverför-

ringar, om vilka berörda kommuner eller församlingar inte är överens. Till samma grupp hör också smärre ändringar som avser kommuner eller församlingar i flera län. Beslutanderätten tillkommer i dessa fall kammarkollegiet. I den tredje gruppen, som gäller övriga indelningsändringar, tillkommer beslutanderätten länsstyrelsen. Det är i dessa fall fråga om mindre överföringar inom samma län när berörda kommuner eller församlingar är överens.

För samtliga dessa tre grupper gäller att framställning om indelningsändring skall ges in till kammarkollegiet. Enligt min mening kan det inte komma i fråga att ändra denna ordning när det gäller ansökningar som görs av kommuner, församlingar eller enskilda personer. Den som gör ansökan kan inte alltid avgöra vilken myndighet som har att besluta i ärendet. Det är därför naturligt att behålla ordningen att alla ansökningar om indelningsändring som kommer från kommuner, församlingar eller enskilda personer skall ges in till kammarkollegiet som är central utredningsmyndighet i indelningsärenden. Om kammarkollegiet finner att ärendet hör till länsstyrelsens beslutsområde, skall kollegiet överlämna ärendet till länsstyrelsen.

När det gäller indelningsfrågor som länsstyrelsen själv initierar synes däremot kravet på att ärendet alltid skall anmälas hos kammarkollegiet innebära en onödigt stelbent handläggningsordning. Det torde såsom bl. a. Svenska kommunförbundet har påpekat i regel inte föreligga några svårigheter för länsstyrelsen att särskilja de ärenden som hör till länsstyrelsens eget beslutsområde från dem som hör till regeringens eller kammarkollegiets. En ändrad ordning så att länsstyrelsen slipper anmäla sådana ärenden som ligger inom dess eget beslutsområde skulle uppenbarligen förenkla hanteringen av de mindre indelningsfrågorna och därmed bidra till en snabbare handläggning av ärendena. En sådan förenklad handläggningsordning är därför enligt min mening motiverad. Jag föreslår alltså att IndL ändras så att länsstyrelsen slipper att hos kammarkollegiet anmäla sådana initiativärenden som ligger inom dess eget beslutsområde.

En förenklad handläggningsordning i enlighet med vad jag nu har sagt skulle – såsom påpekas i länsstyrelsens framställning och av flera remissinstanser – få betydelse framför allt i fråga om ärenden om ändringar i församlingsindelningen. Länsstyrelserna har tagit upp ett stort antal sådana ärenden. Dessa ärenden har i flertalet fall varit föranledda av att fastighetsbildning över en församlingsgräns har medfört bristande överensstämmelse mellan fastighetsindelningen och församlingsindelningen. Även i fortsättningen kan en hel del ärenden av detta slag bli aktuella. Antalet kvarstående oregelbundenheter är betydande. Jag vill dock i sammanhanget peka på att nya oregelbundenheter föranledda av fastighetsbildning över församlingsgräns numera kan uppkomma endast undantagsvis. Detta är en följd av de ändringar som nyligen har gjorts i lagen (1970:991) om ändring i kommunal och ecklesiastik indelning i samband med fastighetsbildning (prop. 1981/82:47, CU 1981/82:5, rskr 1981/82:63, SFS 1981:1220). De nya

reglerna innebär att församlingsgränsen normalt ändras när fastighetsbildning sker över en sådan gräns.

Att länsstyrelserna väcker ärenden om ändring i kommunindelningen är såsom bl. a. kammarkollegiet har påpekat betydligt ovanligare. Några remissinstanser anser att en förenklad handläggningsordning inte skall omfatta ärenden som gäller ändring i kommunindelningen. Någon olägenhet med att även i sådana fall låta länsstyrelsen själv avgöra om ärendet faller inom dess beslutsområde har dock inte framkommit. Den förenklade handläggningsordningen bör därför enligt min mening gälla ändringar i såväl kommun- som församlingsindelningen.

Länsstyrelsernas beslutsområde avgränsas bl. a. genom att indelningsändringen skall vara föranledd av oregelbundenhet i indelningen eller av fastighetsförhållandena. Kammarkollegiet föreslår att en förenklad handläggningsordning inte skall gälla ärenden föranledda av oregelbundenhet i indelningen. Jag finner för min del inte skäl att göra en sådan begränsning. Det kan f. ö. ifrågasättas om inte de ändringar i församlingsindelningen som har gjorts för att få överensstämmelse mellan församlings- och fastighetsindelningen kan anses vara föranledda av såväl oregelbundenhet i indelningen som av fastighetsförhållandena.

I 2 kap. IndL finns bestämmelser om ändring i den landstingskommunala indelningen. Eftersom länsstyrelsens beslutanderätt inte omfattar sådana ändringar, kommer en förenklad handläggningsordning i enlighet med vad jag nu har förordat inte att gälla ärenden som avses i dessa bestämmelser.

Det bör slutligen nämnas att ärenden om ändring i församlingsindelningen också kan väckas av domkapitlet genom anmälan hos kammarkollegiet. Någon ändring härav föreslås inte. Inte heller i fråga om regeringens initiativrätt, som gäller alla typer av indelningsändringar, föreslås någon ändring. Att regeringen tar initiativ till en indelningsändring är mycket sällsynt. När det förekommer, torde det framför allt gälla mera omfattande indelningsändringar i fråga om vilka beslutanderätten tillkommer regeringen. Regeringen överlämnar i sådana fall åt kammarkollegiet att utreda frågan i enlighet med bestämmelserna i IndL.

Sammanfattningsvis föreslår jag alltså att länsstyrelsen utan att först anmäla frågan hos kammarkollegiet skall kunna ta upp och utreda en fråga om ändring i kommun- eller församlingsindelningen, om ärendet är av sådan beskaffenhet att länsstyrelsen själv får besluta om ändringen.

Förslaget föranleder ändring i 1 kap. 20 § och 3 kap. 16 § IndL. I dessa båda paragrafer har således tagits in bestämmelser som innebär att länsstyrelsen utan anmälan hos kammarkollegiet får ta upp en fråga om sådan indelningsändring som avses i 1 kap. 3 § andra stycket resp. 3 kap. 4 § andra stycket. Bestämmelserna har utformats så att det anges dels att en fråga om indelningsändring kan tas upp på eget initiativ förutom av regeringen och kammarkollegiet också av länsstyrelsen, dels att länsstyrelsen

skall överlämna sådana initiativärenden som faller utanför dess eget beslutsområde till kammarkollegiet. Vidare har den bestämmelse som f. n. finns i 1 kap. 21 § om att kammarkollegiet skall till länsstyrelsen överlämna ärenden som hör till länsstyrelsens beslutsområde med viss redaktionell justering flyttats till 1 kap. 20 § och 3 kap. 16 §. Bestämmelsen kommer med den nya handläggningsordningen att gälla i första hand ärenden som väcks av kommuner, församlingar eller enskilda personer. I 1 kap. 21 § har för att undvika oklarhet tagits in en bestämmelse om att utredningen i ärenden som avses i 1 kap. 3 § andra stycket skall göras av länsstyrelsen. Genom den hänvisning till 1 kap. 21 § som finns i 3 kap. 17 § skall detta gälla även i ärenden som avses i 3 kap. 4 § andra stycket.

Den nya ordningen bör träda i kraft den 1 januari 1983.

3 Upprättat lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom kommundepartementet upprättats förslag till lag om ändring i lagen (1979:411) om ändring i rikets indelning i kommuner, landstingskommuner och församlingar.

4 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att anta förslaget.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden har lagt fram.

*Bilaga***Sammanställning av remissyttrandena**

Efter remiss har yttranden över framställningen från länsstyrelsen i Skaraborgs län om ändring i lagen (1979:411) om ändring i rikets indelning i kommuner, landstingskommuner och församlingar avgetts av kammarkollegiet, statens lantmäteriverk, länsstyrelserna i Östergötlands, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Örebro och Västernorrlands län samt Svenska kommunförbundet och Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har bifogat yttrande från domkapitlet i Göteborg.

Framställningen tillstyrks eller lämnas utan erinran av *länsstyrelserna i Östergötlands, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Örebro och Västernorrlands län samt domkapitlet i Göteborg och Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund.*

Länsstyrelsen i Östergötlands län hänvisar till sitt yttrande över promemorian (Ds Kn 1980:8) Förhållandet mellan församlingsindelningen och fastighetsindelningen. I detta yttrande föreslår länsstyrelsen att indelningslagen ändras så att anmälan till kammarkollegiet inte skall behövas beträffande mindre indelningsärenden som gäller undanröjande av oregelbundenheter på grund av fastighetsbildning över församlingsgräns. Enligt länsstyrelsen ligger framställningen från länsstyrelsen i Skaraborgs län helt i linje med detta förslag.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län framhåller att det i indelningslagen är klarlagt i vilka fall som länsstyrelsen har att besluta om indelningsändringar, nämligen när berörda församlingar eller kommuner ligger i samma län och är ense om ändringarna. Länsstyrelsen har i ansökan till kammarkollegiet enligt den nuvarande ordningen oftast redan utrett ärendet väl och initierandet hos kammarkollegiet av ärendet framstår därför enligt länsstyrelsen i de aktuella fallen som en onödig omgång. Länsstyrelsen har, anför länsstyrelsen vidare, i dag en betydande erfarenhet av dessa frågor. Handläggningen kommer i framtiden att underlättas genom de detaljerade anvisningar till lagen som utarbetas av statens lantmäteriverk. Lantmäterienheten är enligt länsstyrelsens arbetsordning sedan den 18 juni 1981 beredande enhet i ärenden som rör administrativ indelning. Länsstyrelsen är också fastighetsregistermyndighet. Som sådan initierar och utreder länsstyrelsen genom lantmäterienheten ärenden som rör ändringar i fastighetsregisterområdesindelningen. I dessa ärenden är statens lantmäteriverk beslutande. Länsstyrelsen framhåller att handläggningen av dessa båda ärendetyper ofta behöver samordnas och att det skulle vara en fördel om de aktuella ärendena enligt indelningslagen inte först behövde behandlas av kammarkollegiet innan de avgörs av länsstyrelsen. En ändring av 1 kap. 20 § och 3 kap. 16 § indelningslagen på föreslaget sätt skulle enligt länsstyrelsen

bidra till en snabbare och rationellare handläggning av ärendena.

Enligt *länsstyrelsen i Örebro län* är det angeläget att förenkla handläggningsordningen när det gäller smärre och rutinbetonade indelningsärenden som inte föranleder någon ekonomisk reglering mellan berörda församlingar. I fråga om ärenden där berörda kommuner, domkapitel och församlingar är överens skulle det enligt länsstyrelsen innebära en väsentlig arbetsbesparing och tidsvinst med bibehållen tillfredsställande hantering av ärendena om anmälningsplikten till kammarkollegiet togs bort. Länsstyrelsen tillstyrker därför förslaget till lagändring. Den rationalisering som lagändringen skulle medföra motiverar enligt länsstyrelsen en snar ändring av lagen.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län tillstyrker framställningen, i första hand på sådant sätt att länsstyrelserna endast behöver anmäla sådana initiativärenden som kräver beslut av kammarkollegiet. Enligt länsstyrelsen gäller för Västernorrlands län att så gott som alla ändringar beträffande församlingsindelningen har orsakats av att avvikelser uppstått mellan församlings- och fastighetsindelningen p. g. a. fastighetsbildning. Länsstyrelsen har i dessa fall initierat och beslutat om ändringar i uppkomna avvikelser. Ingen ekonomisk reglering har varit aktuell och remissinstanserna har varit eniga. Anmälan till kammarkollegiet har skett på upprättat formulär med kopia av länsstyrelsens skrivelse till församlingarna samt församlingarnas yttranden.

Länsstyrelsen anser i likhet med länsstyrelsen i Skaraborgs län att nuvarande hantering av indelningsärendena bör kunna förenklas. Länsstyrelsen pekar i sammanhanget på de ändringar i lagen (1970:991) om ändring i kommunal och ecklesiastik indelning i samband med fastighetsbildning (LÄIF) som föreslagits i promemorian (Ds Kn 1980:8) Förhållandet mellan församlingsindelningen och fastighetsindelningen. Sådana ändringar skulle innebära att länsstyrelsen och kammarkollegiet slipper behandla en mängd nya ärenden om indelningsändringar. Ett genomförande av föreslagen ändring i LÄIF skulle enligt länsstyrelsens mening innebära en väsentlig förenkling. Efter en sådan reform kommer förslaget från länsstyrelsen i Skaraborgs län att i huvudsak beröra endast sådana indelningsändringar som har uppkommit på grund av nuvarande regler i LÄIF och behovet blir därigenom av övergångskaraktär. Det kan enligt länsstyrelsen ändå säkerligen röra sig om en betydande volym av ärenden.

Beträffande förslaget i övrigt anför länsstyrelsen i huvudsak följande. Det kan inte förutsättas att man vid ansökningstillfället vet om kommuner eller församlingar är ense om ändringen. Man vet då heller inte om länsstyrelsen eller kammarkollegiet har beslutanderätten. Detta innebär att man inte rimligen kan ha den ordningen att ansökningarna ställs till länsstyrelsen resp. kammarkollegiet beroende på vem som har beslutanderätten. En ändring av nuvarande ordning måste därför innebära att alla ansökningar om ändringar i församlings- eller kommunindelning inom samma län ställs till länsstyrelsen. Därefter får länsstyrelsen utreda om förutsättningar finns för länsstyrelsen

att besluta eller om ärendet måste översändas till kammarkollegiet. Detta förfarande bedöms inte medföra några väsentliga förenklingar. Däremot medför det, framhåller länsstyrelsen, givetvis en decentralisering av bl. a. utredningar.

I de fall länsstyrelsen är initiativtagare förutsätts att viss utredning verkställs innan ärendet anmäls till kammarkollegiet. För denna grupp av ärenden bör det enligt länsstyrelsen vara möjligt att inskränka anmälningsplikten till sådana ärenden där beslut måste fattas av kammarkollegiet. Länsstyrelsen anser att en sådan förenkling skulle komma att få praktisk betydelse, då det stora flertalet ärenden angående ändringar av församlings- och kommunindelningen initieras av länsstyrelse. Länsstyrelsen säger sig visserligen vilja framhålla att kammarkollegiet i sådana fall vinnlagt sig om en enkel och snabb behandling men framhåller samtidigt att anmälningsplikten självfallet innebär en onödig omgång, ett störande uppehåll i länsstyrelsens handläggning av det enskilda ärendet och en viss tidsutdräkt.

Enligt *domkapitlet i Göteborg* torde det, med hänsyn till att i den nuvarande lagstiftningen klart angetts vilka rekvisit som skall föreligga för länsstyrelsens rätt att pröva ärendet, inte bli till förfång för någon sakägare, om ansökningen i stället inges till vederbörande länsstyrelse. Kammarkollegiets befattning med ett sådant ärende synes enligt domkapitlet också utgöra en onödig omgång. I eventuella tveksamma fall förutsätter domkapitlet att länsstyrelsen överlämnar ärendet till kammarkollegiet.

Kammarkollegiet, statens lantmäteriverk och Svenska kommunförbundet tillstyrker endast delvis framställningen.

Kammarkollegiet uppger att kollegiet sedan den nya indelningslagen trätt i kraft den 1 juli 1979 – med tillämpning av 1 kap. 21 § andra stycket och 3 kap. 17 § nämnda lag – överlämnat ett 60-tal indelningsärenden till länsstyrelse för beslut enligt 1 kap. 3 § andra stycket och 3 kap. 4 § andra stycket samma lag. Endast tre av ärendena rörde ändring i såväl kommun- som församlingsindelningen, resten enbart församlingsindelningen. Nästan samtliga ärenden hade initierats av vederbörande länsstyrelse och anmälts hos kollegiet enligt 1 kap. 20 § andra stycket och 3 kap. 16 § andra stycket indelningslagen. I några undantagsfall hade frågan om indelningsändring väckts av enskild fastighetsägare (ett fall), kommun (ett fall) och församling (ett fall). Ärendena om ändrad församlingsindelning var nästan undantagslöst föranledda av att fastighetsbildning skett över församlingsgräns. I något fall motiverades en ändring av vissa andra fastighetsförhållanden. De tre ärenden som även avsåg ändring i kommunindelningen var väckta på grund av regeringens beslut om delning av Motala kommun. Inget av de överlämnade ärendena kan enligt kollegiet sägas vara föranlett av "oregelbundenhet i indelningen" (jfr 1 kap. 3 § och 3 kap. 4 § indelningslagen).

Av de 60-tal ärenden som sålunda överlämnats till länsstyrelse hade cirka 25 anhängiggjorts hos kammarkollegiet före den nya lagens ikraftträdande. I dessa verkställde kollegiet erforderlig utredning innan de överlämnades till

länsstyrelsen för beslut. I de övriga ärendena som alltså anmälts hos kollegiet efter den 1 juli 1979 har länsstyrelsen som regel ombesörjt utredning före anmälan, detta i enlighet med de rekommendationer som kollegiet utfärdade i en promemoria den 11 december 1979. Syftet härmed var enligt kollegiet att uppnå en så smidig och praktisk rutin som möjligt för handläggningen av dessa ärenden. Härigenom har det varit möjligt för kollegiet att snabbt kunna avgöra om ärendet varit av det slag att det tillhört länsstyrelsens beslutsområde. Därvid har det kunnat återlämnas till länsstyrelsen för beslut tämligen omgående. Denna handläggningsordning synes enligt kollegiet överensstamma med lagstiftarens intentioner (KU 1978/79:40 s. 7). Till följd härav har ärendegruppen för kollegiets vidkommande inte blivit särskilt betungande.

Kammarkollegiet delar emellertid uppfattningen att hanteringen av dessa ärenden är onödigt omständlig och bör kunna förenklas. Sålunda anser kollegiet att länsstyrelsen – utan att först behöva anmäla ärendet hos kollegiet – bör kunna besluta direkt om en indelningsändring som länsstyrelsen tagit initiativ till, om ändringen rör församlingsindelningen och föranleds av fastighetsförhållandena. Detta gäller enligt kollegiet givetvis under förutsättning att ärendet enligt 3 kap. 4 § andra stycket indelningslagen hör till länsstyrelsens beslutsområde. Däremot anser kollegiet inte att det finns behov av att göra motsvarande förenkling vad gäller ärenden om ändrad kommunindelning. Förekomsten av sådana ärenden har enligt kammarkollegiet varit obetydlig och orsakad av speciella förhållanden.

Kammarkollegiet framhåller att länsstyrelsen i Skaraborgs län synes gå ännu längre i sina förslag genom att anse att i de fall då länsstyrelsen äger besluta bör också ansökningen ges in till länsstyrelsen. Detta skulle enligt kollegiet innebära att huvudregeln om anhängiggörande av ett indelningsärende skulle ändras. Enligt denna regel (1 kap. 20 § och 3 kap. 16 §) skall ansökan om indelningsändring inges till kammarkollegiet. För att över huvud kunna bedöma vilken instans som äger besluta om en indelningsändring krävs, framhåller kollegiet, som regel viss utredning. Kollegiet är primärt ansvarigt för utredningar i indelningsärenden. Någon ändring i denna ordning bör enligt kollegiets mening inte ske. Huvudregeln föreslås därför alltså vara att ansökning om indelningsändring skall inges till kammarkollegiet. Det förenklade förfarande enligt vilket länsstyrelsen inte behöver göra anmälan till kollegiet bör således enligt kollegiets uppfattning begränsas till viss typ av ärenden.

Lagtekniskt föreslår kammarkollegiet att den av kollegiet förordade bestämmelsen tas in som en undantagsregel till 3 kap. 16 § andra stycket och såsom ett tredje stycke formuleras på följande sätt.

Länsstyrelsen behöver inte göra anmälan enligt andra stycket när länsstyrelsen själv väcker fråga om indelningsändring som föranleds av fastighetsförhållandena och som får beslutas av länsstyrelsen.

Lantmäteriverket hänvisar till sitt yttrande över promemorian (Ds Kn 1980:8) Förhållandet mellan församlingsindelningen och fastighetsindelningen. I detta yttrande föreslår verket en ändring i 3 kap. 16 § indelningslagen så att länsstyrelsen utan föregående anmälan till kammarkollegiet kan ta upp en indelningsfråga i fall då fastighetsbildning medfört oöverensstämmelse mellan fastighetsindelningen och församlingsindelningen. *Lantmäteriverket* påpekar att det till följd av lagstiftningens hittillsvarande innehåll i många län har uppkommit ett stort antal avvikelser mellan sockengräns och församlingsgräns. Antalet fall torde enligt verket f. n. överstiga 1 000 för landet i sin helhet trots att åtskilliga fall åtgärdats genom indelningsbeslut enligt 1919 års indelningslag eller enligt nuvarande indelningslag. Även efter den 1 juli 1982, då ändrad lagstiftning väntas träda i kraft, kan avvikelser i vissa fall uppstå genom undantagsregeln i 3 § tredje stycket i förslaget till ändrad lydelse av lagen om ändring i kommunal och ecklesiastisk indelning i samband med fastighetsbildning. En del av dessa fall kan, anför verket, väntas leda till prövning enligt indelningslagen.

Det som från *lantmäteriverkets* synpunkt talar för att det skulle vara fördelaktigt med en lagändring av det slag som länsstyrelsen i Skaraborgs län avser är att vissa interna rutiner inom länsstyrelserna kan göras enklare om tiden mellan initiativ och beslut i de åsyftade indelningsärendena blir kort. När en oöverensstämmelse mellan fastighetsindelning och församlingsindelning har uppkommit till följd av en fastighetsbildningsåtgärd eller när en redan tidigare uppkommen oöverensstämmelse upptäcks skall, enligt de regler som gäller för redovisningen på fastighetsregisterkarta, den från fastighetsindelningen avvikande församlingsgränsen läggas in på kartan. En avisering skall också ske till *lantmäteriverket* med hänsyn till behovet av att hålla redovisningen på de allmänna kartorna aktuell. Den nu berörda kartredovisningen och aviseringen bör, anför verket, emellertid lämpligen underlåtas, om man kan räkna med att församlingsindelningen kommer att ändras genom indelningsbeslut och helt anpassas till fastighetsindelningen. I avvaktan på beslut kan enligt verket den aktuella oöverensstämmelsen dokumenteras provisoriskt på separata blad. Ett sådant system tillämpas bl. a. i Östergötlands län. Tillämpningen av ett sådant system underlättas emellertid enligt verket väsentligt om tidsutdräkten fram till beslut i indelningsärendet är kort.

När det gäller reglerna om förhållandet mellan fastighetsindelning och kommunindelning framhåller *lantmäteriverket* att dessa är annorlunda uppbyggda än reglerna om förhållandet mellan fastighetsindelning och församlingsindelning. De skäl som redovisats för ändring i 3 kap. 16 § indelningslagen anser verket inte föreligga i fråga om 1 kap. 20 §. Sammanfattningsvis tillstyrker *lantmäteriverket* den föreslagna ändringen av 3 kap. 16 § indelningslagen.

Svenska kommunförbundet framhåller att kammarkollegiets uppgift enligt indelningslagen bl. a. består i att kontrollera att till kollegiet ingivna

ärenden inte är av det slaget att de skall avgöras av regeringen (KU 1978/79:40 s. 7-8). Kriterierna härför är, såvitt nu är i fråga, angivna i 1 kap. 1 § och 3 kap. 2 § indelningslagen. Om kammarkollegiet efter sådan prövning finner att ärendet hör till länsstyrelsens beslutsområde, skall kollegiet enligt 1 kap. 21 § andra stycket indelningslagen överlämna ärendet till länsstyrelsen. Kommunförbundet påpekar att kammarkollegiet genom förfarandet i fråga får en kontrollfunktion i samtliga aktuella ärenden. Förbundet framhåller vidare att de indelningsärenden i vilka kammarkollegiet och länsstyrelsen enligt 1 kap. 3 § och 3 kap. 4 § indelningslagen äger besluta huvudsakligen rör mindre omfattande indelningsändringar av typ gränsjusteringar, vilka inte föranleder ekonomisk reglering mellan berörda kommuner resp. församlingar. För att länsstyrelsen skall bli behörig att besluta måste emellertid även närmast berörda kommuner resp. församlingar vara ense om ändringen och ändringen avse kommuner eller församlingar i samma län.

Med angivna beslutskriterier i indelningslagen kan, anför kommunförbundet, i och för sig inte föreligga svårigheter för länsstyrelsen att särskilja de indelningsärenden som hör till myndighetens beslutsområde från regeringens eller kammarkollegiets. Det av länsstyrelsen i Skaraborgs län väckta ändringsförslaget har enligt förbundet emellertid större praktisk betydelse enbart i fråga om församlingarna. Förbundet påpekar att det av indelningslagskommitténs betänkande (SOU 1978:32) Ny indelningslag (s. 128-129) framgår att av regeringens omkring 50 beslut om ändring i kommun- eller församlingsindelning under åren 1974-1977 - dvs. före delegationsbestämmelsernas införande - avsåg endast 2 fall enbart kommunindelning, 11 fall såväl församlings- som kommunindelning samt 35 fall enbart församlingsindelning. Enligt kommittén kunde med nuvarande kommunindelning ändringar som berörde enbart kommunindelning och samtidigt var av mindre omfattning knappast tänkas förekomma.

Mot den redovisade bakgrunden finner kommunförbundet inte de av länsstyrelsen föreslagna ändringarna i 1 kap. indelningslagen motiverade. Sådana ändringar avstyrks därför. Om ansökningsförfarandet beträffande ändringar i församlingsindelningen visat sig medföra uppenbara nackdelar i handläggningen av dessa ärenden, har förbundet i och för sig inget att erinra mot att i 3 kap. indelningslagen införs särreglering för sådana ansökningsärenden. Enligt förbundet bör Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbunds yttrande i denna fråga tillmätas stor betydelse.